

**การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี**
**PARTICIPATIVE MANAGEMENT AFFECTING STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION
OF LARGE SIZE GOVERNMENT SECONDARY SCHOOLS IN PHETCHABURI
PROVINCE**

อรรถชัย กาหลง* พิชญาภา ยืนยาว* ธีรวิธ ธาดาทันติโชค*
Attachai Kahlong* Pitchayapa Yuenyaw* Theerawoot Thadatontichok*
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*
Master of Education Program in Educational Administration Nakhon Pathom Rajabhat
University*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ศึกษากระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน และ 3) วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ของรัฐในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 221 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนกระจายตามโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย มีค่าความเที่ยงด้านเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.95 และด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ
2. ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียน และการวางแผนงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (X_2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสมการวิเคราะห์การถดถอย คือ $\hat{Y}_{tot} = 1.32 + 0.40 (X_2) + 0.16 (X_3) + 0.13 (X_4)$

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การบริหารงานกิจการนักเรียน, มัธยมศึกษา.

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of participative management; 2) study the level of student affairs administration; and 3) analyze participative management affecting student affairs administration of large size government secondary schools in Phetchaburi province. The sample was 221 government teachers in large size government secondary school in Phetchaburi province, derived by proportional stratified random sampling as distributed by school size. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher with the content validity between 0.67- 1.00. The internal consistency reliability coefficient for participative management was 0.95 and student affairs administration was 0.94. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and step multiple regression.

The findings of this research were as follows:

1. Overall and in specific aspects, the participative management was at a high level. These aspects were implementation, evaluation, benefits, and decision making, respectively.
2. Overall and in specific aspects, student affairs administration was at a high level. These aspects were promoting democratic principles in school; promoting learners' discipline, morality and ethics; operating student affairs administration; evaluating student affairs administration; managing student affairs administration; and planning student affairs administration; respectively.
3. Participative management in aspects of implementation (X_2), evaluation (X_3), and benefits (X_4) together predicted student affairs administration at the percentage of 67 with statistical significance level of .01. The regression equation was $\hat{Y}_{tot} = 1.32 + 0.40 (X_2) + 0.16 (X_3) + 0.13 (X_4)$

Keywords: participative management, student affairs administration, secondary education.

บทนำ

“...เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหาร การศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน ร่องลงมาจากบิดา มารดา ...” ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พระนามในขณะนั้น) ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในวันอังคารที่ 28 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2515 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้เห็นว่าการพัฒนาเยาวชนมิได้เกิดจากผู้ใดผู้หนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานเดียวเท่านั้น แต่การจะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น จะต้องอาศัยการร่วมมือกันจากทุกฝ่าย โดยมีสถานศึกษาที่เป็นองค์กรสำคัญในการพัฒนานักเรียนที่เป็นเยาวชนและกำลังหลักในการพัฒนาประเทศชาติให้

ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยมี ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรชุมชนอื่น ๆ ให้การสนับสนุน ความร่วมมือ แก้ไขปัญหาและพัฒนา เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษามีประเด็นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่บุคคลหลาย ๆ คนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจเพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา โดยอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา และการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารนั้น ๆ แทนสมาชิกเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 2) สอดคล้องกับ Rideout (1997 อ้างถึงใน อรสา ทรงศรี ปราศรัย ประวัตรุ่งเรือง และปรกรณ์ ประจัญบาน, 2557:145) ที่ศึกษาพบว่า การบริหารจัดการของโรงเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมยังไม่ชัดเจน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการให้การบริการโรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ ดังนั้น โอกาสการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจถือเป็นการตอบสนองความต้องการสมหวัง ความเชื่อถือตนเอง อันเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ได้ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชน แนวคิดการจัดการศึกษาร่วมกันของครอบครัวและโรงเรียนเป็นการกระจายสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบไปให้ผู้ปกครอง จึงต้องให้สมาคมผู้ปกครองในทุกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดบทบาทความร่วมมือด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอนและด้านวัดผลประเมินผล สมาคมผู้ปกครองและครูถือว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยเสริมงานของสถานศึกษาช่วยขจัดข้อจำกัดต่าง ๆ ให้หมดไป เป็นช่องทางอันสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 8) ดังนั้นหากนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานกิจการนักเรียน ในสถานศึกษาจะทำให้นักเรียนพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

งานกิจการนักเรียนถือได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอย่างมากในการขัดเกลาให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรมที่ดีและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม หากได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และบุคลากรทุกคนในทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับงานกิจการนักเรียน อันถือเป็นงานที่สำคัญและเป็นฟันเฟืองสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ โดยเฉพาะในการพัฒนา บ่มเพาะและพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นบุคลากรครูที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนตามหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และได้พบปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา การค้นหาสาเหตุของปัญหาถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับการแก้ไขปัญหาอย่างถูกวิธี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร สรรเสริญ (2559: 3013) พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียนล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทุกงานและเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ถ้าการบริหารไม่เกิดผลดีจะเกิดผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนทุกด้าน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ครู นักเรียน บุคลากรอื่นในโรงเรียน และผู้ปกครอง ดังนั้นถ้าทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ และมีส่วนในการแก้ไข เชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดก็จะบรรเทาเบาบางลงหรือไม่เกิดเลย ผู้ที่ได้รับผลดีจากการบริหารมากที่สุด คือ นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียนนั่นเอง นักเรียนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมโรงเรียนและอยู่ในสังคมภายนอกอย่างมี

ความสุข ในปัจจุบันนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนล้วนมีพื้นฐานมากจากครอบครัว โดยที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้แก่บุตรหลาน ทำให้เด็กกลุ่มนี้ขาดความรักความอบอุ่น หันไปพึ่งพาสิ่งรอบข้างโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนและเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อต่าง ๆ นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการแก้ไขและป้องกันตั้งแต่แรกเริ่ม โดยผู้ปกครองและครูเข้ามามีบทบาทสำคัญในการร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ โดยคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมให้เกิดการแสวงหาความรู้ อีกทั้งปลูกฝังให้เด็กมีทักษะชีวิต ที่พร้อมนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ สถาปนาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทยต้องเร่งสร้างเครือข่ายให้เกิดขึ้นในทุกโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อให้เครือข่ายเหล่านี้เป็นตัวประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: ออนไลน์) ซึ่งสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นองค์กรหรือหน่วยงานพื้นฐานในการบ่มเพาะ อบรม ชัดเกล้า พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และถือว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาโดยตรงในการพัฒนานักเรียน โดยอาศัยกิจกรรมนักเรียนเมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพของบุคลากรครูที่รับผิดชอบแล้ว ย่อมจะพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามเป้าหมาย และยังเป็นการป้องกันและป้องปรามปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียนในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยงานวิจัยนี้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากมีความพร้อมในการจัดการศึกษา โดยมีทั้งทรัพยากรทางการศึกษาที่พอเพียง รวมถึงผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีความพร้อมที่จะมุ่งมั่นในการร่วมมือร่วมใจกันในการส่งเสริมการบริหารงานกิจการนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทาง ในการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และประสบความสำเร็จ

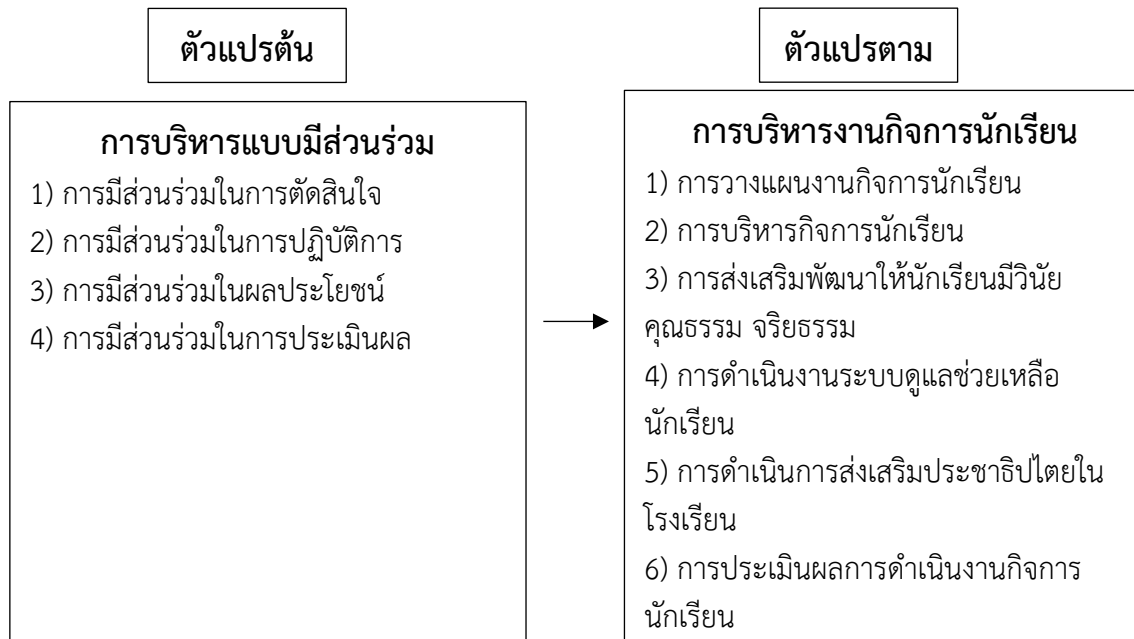
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980: 213-235) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) และ 4) การมีส่วนร่วม

ในการประเมินผล (evaluation) สำหรับแนวคิดการบริหารงานกิจการนักเรียน ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2552: 37) ได้แก่ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนเบญจมเทพทิศจังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนคงคาราม และ โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 551 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน จิตติรัตน์ แสงเลิศอูทัย, 2559: 124) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) โดยกระจายตามโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรีได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย 6 ภารกิจ ได้แก่ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหารกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970: อ้างถึงใน จิตติรัตน์ แสงเลิศอูทัย, 2559: 124) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) โดยกระจายตามประชากรครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 234 คน ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้ครอบคลุมทุกขนาดของสถานศึกษา เพื่อให้การกระจายของข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 221 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.44 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องมี 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อความถามเกี่ยวกับเพศ วิทยฐานะ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) ตอนที่ 2 สอบถามระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของ Likert (1932 อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์, 2551: 57-58) ตอนที่ 3 สอบถามระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของ Likert (1932 อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์, 2551: 57-58) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย 2) การวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient: r_{xy}) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2546: 144) และ 4) การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียน และการวางแผนงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน และสามารถทำนายการบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถทำนายการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 67

อภิปรายผล

ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนให้ความร่วมมือ เพื่อการมุ่งเน้นพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 2) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยมี ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรชุมชนอื่น ๆ ให้การสนับสนุน ความร่วมมือ แก้ไขปัญหาและพัฒนา เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษามีประเด็นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่บุคคลหลาย ๆ คนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจเพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา โดยอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา และการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารนั้น ๆ แทนสมาชิกเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (2011 อ้างถึงใน กัญญาพัชร พงษ์ดี, 2559: 28) ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวของการพัฒนาชนบทว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง 4 ประการคือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจใช้ทรัพยากร

สนับสนุนโครงการและความร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มเฉพาะ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม แสงอินทร์ (2559: 85) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและสามารถดูแลตนเองได้ และด้านความไว้วางใจกันตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการพัฒนาโรงเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยส่งเสริมการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน ทั้งทางด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณนิ กุลโสภิต (2559: 90) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการบริหารสถานศึกษา เพราะหากผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารก็จะสามารถยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสร้างความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน

2. การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียน และการวางแผนงานกิจการนักเรียน ตามลำดับทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจการนักเรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน ที่มุ่งเน้นในการพัฒนานักเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตย การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และร่วมกันดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียน และการวางแผนงานกิจการนักเรียน สอดคล้องกับความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (พระนามในขณะนั้น) ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ความว่า “...เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รองลงมาจากบิดา มารดา...” ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของ สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 36) ได้สรุปความสำคัญของ

งานกิจการนักเรียนไว้ว่า กิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เข้าถึงและพัฒนานักเรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผน และการบริหารจัดการ เพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควิชาใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนเทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัวมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้ และมีภูมิธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์ (2555: 150) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี ผลวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การวางแผนงานกิจการนักเรียน และการบริหารงานกิจการนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ โพธิ์ชื่น อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ และธีระดา ภิญโญ (2562: 157) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการนักเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนและ 7) ด้านการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยดูแลเอาใจใส่ในนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ นับตั้งแต่เด็กได้เข้าสู่ระบบของโรงเรียน กระทั่งออกจากโรงเรียน อีกทั้งยังมีภาระกิจหน้าที่ในการพัฒนาสติปัญญาให้กับนักเรียน ส่งเสริมพละนาถมิย นันทนาการ ปลุกฝึงคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาบุคลิกภาพ การสร้างประสบการณ์ในการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนได้พัฒนาตัวเอง และเป็นคนดีของสังคมต่อไป

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของภูษณชาติใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของภูษณชาติใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน และสามารถทำนายการบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถทำนายการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของภูษณชาติใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 67 ทั้งนี้พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของภูษณชาติ

ใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการบริหารกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชน เพื่อให้เกิดบทบาทความร่วมมือด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอนและด้านวัดผลประเมินผล เป็นช่องทางอันสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 8) สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมประภา หมื่นรัฐ (2557: 18) ได้สรุปความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารงานกิจการนักเรียนว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยดี เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มตามศักยภาพและมีคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นักเรียนที่มีปัญหาได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งครูและบุคลากรในโรงเรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับ บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ในการบริหารกิจการนักเรียนดังกล่าวต้องตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา มงศรี ปราศรัย ประวัตรุ่งเรือง และปรณ ประจัญบาน (2557: 147) ได้ศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์คณะบุคคล/บุคคลที่มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียน 2) ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน 3) กระบวนการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ผลการประเมินรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนนักเรียน มีความคิดเห็นว่า ควรนำรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุพรรณิ กุลโสภิต (2559: 90) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ สมพร สมบูรณ์ชัย (2560: 77) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านปางมะเยา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ดังนี้ แนวทางการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านปางมะเยา อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จากผลการศึกษาสังเคราะห์องค์ความรู้และพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย

ด้านยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการสร้างความตระหนักมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข การร่วมประชุม อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่าย ด้านการส่งเสริมศักยภาพของผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนในการจัดการศึกษาโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียน การสื่อสารกับผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน การพัฒนาความรู้และกระบวนการกับผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน การใช้เครือข่ายชมรมผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน ด้านการดำเนินงานร่วมกันผ่านกระบวนการงานด้วยการสื่อสารผ่านการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนชุมชนและชมรมผู้ปกครองทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนจนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้นและการพัฒนาผู้ปกครองให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างความรู้ให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน ผ่านครูประจำชั้น ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีส่วนสำคัญอย่างมากในการบริหารงานกิจการนักเรียน อันเป็นภาระหน้าที่งานที่สำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีวินัย คุณธรรมจริยธรรม รู้จักหน้าที่ของตนเอง เคารพในหลักประชาธิปไตย และดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์สืบไป

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบผลการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางกำหนดขอบข่ายงานหรือบทบาทภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน และสถานศึกษาควรจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและชุมชนในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนในเรื่อง การวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยสถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูล ระบบการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาควรมีการจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน การทำแผนงานกิจการนักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นส่งเสริมการบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลขนาดใหญ่ในจังหวัดเพชรบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู
- 2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดกลยุทธ์และแนวทางของสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย. ค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.moe.go.th>.
- กัญญาพัชร พงษ์ดี. (2559). **กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่ราบสูงภาคเหนือตอนบน**. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2559). **วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2546). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพ์ประภา หมื่นรัฐญ์. (2557). **สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายสมุย 1 อำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1**. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ไพบูลย์ โพธิ์ชื่น, อนุสร สวรรณวงศ์ และธีระดา ภิญโญ. (2562). “แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี”. **วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร**, ปีที่ 10 (ฉบับที่ 1), (มกราคม-มิถุนายน): 152-162.
- วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์. (2555). **การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- สมพร สมบูรณ์ชัย. (2560). “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านปางมะเยา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3”. **วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา**, ปีที่ 8 (ฉบับที่ 1), (มกราคม-มิถุนายน): 73-83.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2552). **บทบาทหน้าที่ของงานกิจการนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.
- สุพรรณนิ กุลโสภิส. (2559). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2551). **การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิสร สรรเสริญ. (2559). **การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียนของครูในโรงเรียนกะเปอร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อรสา ทรงศรี, ปราศรัย ประวัติรุ่งเรือง และปกรณ ประจัญบาน. (2557). “รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”. **วารสารจันทร์เกษมสาร**, ปีที่ 20 (ฉบับที่ 38), (มกราคม-มิถุนายน): 143-151.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity, **World Development**, 1980 (Vol.8), 213-235.